

Cybersquatting formou neoprávněného útoku na název obce prostřednictvím doménového označení*

Ivo Telec

A. VŠEOBECNOSTI

1. Právní pojmosloví, názvosloví a jiné věci

1.1 Právní pojem označení domény

Český právní řád ani mezinárodní smlouvy, kterými je Česká republika vázána, **neznají** výraz „označení domény“ ani jiný podobný výraz. V pohledu českého práva **nejde** o pojem, který by byl pojmem legislativně-právním. O právní pojem však jde. Používán bývá zejména v právním jazyce **smluvním**.

Označení domény slouží jednak jako technická „IP adresa“ určitého serveru, který je připojen na *Internet*, jednak slouží – nikoli ovšem vždy – k rozlišení výrobků nebo služeb svého majitele.

Má tedy **dvojí funkci**. Jednak jako technické určení jedinečné internetové adresy v jejím symbolickém, nikoli číslicovém, vyjádření, jednak jako prostředek rozlišení totožnosti osob, výrobků, služeb aj.

O symbolickém vyjádření je třeba mluvit proto, že ve skutečnosti se jedná o číselný kód. Z důvodu uživatelského pohodlí je tento číselný kód běžně používán nikoli jako takový (jak je tomu např. u telefonních čísel), nýbrž v symbolickém vyjádření bez číselného kódu, které je technicky provedeno jako doménové označení. Samo toto označení vyplývá z technických standardů *domaine name system (DNS)*.

Zvolení označení domény je spojeno s technickým principem vložení do příslušné elektronické databáze u správcovské právnické osoby, která v tomto směru působí po stránce hospodářské a technické. Sama „registrace“, jak bývá v praxi označována, je **úkonem technickým**. Po stránce právní vyplývá ze **smlouvy** mezi tím, kdo hodlá určité doménové označení používat (adresátem), a správcem elektronické databáze.

Nejde o žádný veřejnoprávní úkon, jakým je např. zápis ochranné známky či označení původu výrobků do příslušného veřejnoprávního rejstříku, vedeného Úřadem průmyslového vlastnictví a provedeného tímto správním úřadem na základě zákona.

Jde o **akt ryze technický**, obdobný např. přidělení čísla účastnické telefonní stanice poskytovatelem

telekomunikačních služeb. Po právní stránce má tento akt, jak již bylo řečeno, vztahný význam, a to ve **smluvní relaci** mezi adresátem a správcem databáze.

Srovnání s přidělením telefonního čísla není zcela od věci, protože doménové označení je pouze symbolickým výrazem pro číselnou řadu, o kterou se ve skutečnosti jedná.

Narozdíl od technické řady jako takové, kdy v zásadě nelze zasáhnout do práva cizí osoby – vyjma práv k některým označením, která jsou tvořena pouhými určitými čísly – v případě symbolického vyjádření této číselné řady již takto zasáhnout lze právě proto, že jde o symbolické vyjádření. To může mít význam jako **mnemotechnická uživatelská pomůcka**. S tím bývá spojen i jeho vyhledávací význam

Celý **technický systém přidělování doménových označení nemá žádnou zvláštní zákonnou ani mezinárodněprávní úpravu**. A to ani soukromoprávní, ani veřejnoprávní. Platí pro něj **obecné právní předpisy** a jiné obecné právní prameny. Zejména zde platí **systém práv na označení, práv osobnostních, práva proti nekalé soutěži** apod.

V praxi poměrně často dochází, a to i celosvětově, ke **střetům** mezi označeními domén s jinými označeními, které často požívají zvláštních **zákonných ochran**. **Tudíž mají před zvláštním zákonem nechráněnými doménovými označeními právní přednost**, která se opírá o působnost a právní sílu zvláštních zákonů. Mezi tyto zákony patří zejména občanský zákoník, obchodní zákoník, zákon o ochranných známkách, zákon o označení původu výrobků, autorský zákon, zákon ochrany osobních údajů aj.

Zatímco právní ochrana doménového označení má **absolutní právní povahu pouze tehdy**, je-li uplatňována v **hospodářské soutěži**, pak v případě **zákonných práv na označení** a jiných **zákonných práv** – mezi něž právo na označení domény **nepatří** – mají tato práva **vždy zvláštní a samostatnou absolutně právní ochranu**, která platí vedle jejich ochrany před nekalou soutěží, resp. souběžně s ní.

Jelikož tato **zákonná práva**, mezi něž patří i **zákonné právo na název obce** nebo jiné právnické osoby, **působí mocí zákona vůči každému** (*erga omnes*),

* Článek je rozšířenou verzí referátu, který autor přednesl na konferenci o duševním vlastnictví, spolupřipravenou českou a francouzskou skupinou *Licencing Executives Society (LES)* v Praze dne 2. 10. 2000.

působí též vůči adresátovi, pokud jde o označení domény jakožto svého druhu soukromé adresy, která často slouží též k rozlišování jeho výrobků nebo služeb.

Zcela jinou otázkou by byla situace, kdy by soutěžně prvním právem bylo právo na doménové označení, které by pak – prostřednictvím překážky dobrých mravů – mohlo bránit pozdějšímu zápisu ochranné známky nebo vzniku jiného pozdějšího označení. Takový případ však není z praxe znám. Dosavadní praxe zná případy opačné.

Lze učinit dílčí právní závěr, a to že označení domény ustupuje a nesmí bránit těm ostatním nehmotným statkům, které jsou předměty zvláštních zákonných ochranných práv. Ustupuje i tam, kde není po právu z hlediska práva proti nekalé soutěži (např. práva nebýt jako soutěžitel nebo spotřebitel klamán). Neřku-li nesmí útočit na cizí práva.

Na tom nic nemění ani to, že z povahy věci same vyplývá, že doménové označení je vždy neopakovatelným, tedy jedinečným, označením, a to celosvětově v příslušném technickém řádu.

Jelikož světový vývoj je v tomto směru stále otevřený, nelze do budoucna (*de lege ferenda*) zcela vyloučit přijetí mezinárodněprávní úpravy těchto zvláštních označení a následné zvláštní zákonné úpravy vnitrostátní. Nutno však říci, že přijetí takové úpravy si obvykle žádá řadu let. Zatímni postupy tomu však nenavědčují. Zdá se, že věc zůstane v primární rovině práva soukromého, nikoli veřejného.

1.2 Odborné názvosloví právní

Názvoslovně vzato bývá v českém jazyce používán odborný výraz „jméno domény“. Děje se tak i v právním jazyce včetně části odborné literatury právnické. Tento výraz, jako výraz právní, není správný. Jedná se o překlad anglického výrazu *domaine name*, který však lze přeložit do jazyka českého nejen jako „jméno“, ale i jako „název“.

Jelikož výraz „jméno“ má již svůj ustálený právní význam a tento význam má i výraz „název“, je vhodné překládat odborný anglický výraz *domaine name* volněji, a to jako „označení domény“, resp. jako „doménové označení“. Chceme-li zůstat u počestlého výrazu doména.

Právní výraz „označení domény“ má totiž – narozdíl od výrazů jiných – oporu v zaužívaném a ustáleném právním výrazu „práva na označení“, o která se v tomto případě jedná. Stejně tak má oporu v nekalosoutěžním ustanovení § 47 obch. zák., které hovoří o „zvláštních označeních podniku“, resp. o jiných zvláštních označeních. V tomto případě totiž nejde o nic jiného než právě o jedno ze zvláštních označení, ač není vázáno pouze na oblast podniku, resp. pouze hospodářské soutěže.

Proto lze mít za to, že výraz „označení domény“ je správným výrazem pokud jde o české odborné ná-

zvosloví právní. Dává mu také pravý význam, který ve skutečnosti má a který nelze zaměňovat zejména se „jménem“ jako významově vyšším a odlišným právním výrazem. Proto v tomto odborném textu používám výhradně výraz „označení domény“, popř. „doménové označení“.

Namísto tohoto výrazu lze použít legislativně-právní výraz **internetová adresa**, jak jej používá ustanovení § 3 odst. 2 *nař. vl. č. 168/2000 Sb., o centrální adrese*. Tento výraz používám *promiscue*.

Právně pojmově je rovněž nutno vyjasnit pojem „registrace“, který bývá v námi sledované souvislosti používán, a to v právním jazyce smluvním. Ani tento pojem, ač je v praxi běžně používán, není správný. Může totiž navozovat nevhodnou asociaci, že se jedná o registraci jakožto o správní úkon. Výraz „registrace“ totiž bývá v legislativně-právním jazyce ustáleně používán ve významu správního úkonu určitého druhu.

V našem případě však o nic takového nejde. Proto by se tomuto výrazu měl vyhnout i právní jazyk, který používají strany příslušné smlouvy. Jinak nelze vyloučit, že použití tohoto výrazu je **objektivně způsobilé klamat** o jeho právním významu. Veřejnost totiž může mylně usuzovat, že se jedná o výraz pro správní (veřejnoprávní) úkon orgánu veřejné moci.

Ve skutečnosti se jedná pouze o **technické vložení** symbolického doménového označení (internetové adresy) určitého sdělovatele (adresáta), kterou si sdělovatel zvolil, do ústřední **elektronické databáze** příslušných domén; u nás pod hlavní doménou **.cz*. Můžeme také hovořit o **technickém přidělení** této adresy. Děje se tak však na návrh adresáta, což u přidělování telefonního čísla nebývá obvyklé nebo je technicky omezeno.

To, že se tak vůbec děje a dále to, že se tak děje monopolně **nevyplyvá** ze žádného zákona ani mezinárodní smlouvy. Vyplývá to z povahy věci samé, totiž z **technické nutnosti jednotného systému** pro celou světovou počítačovou síť *Internet*.

V žádném případě nejde o žádný veřejnoprávní úkon, nýbrž o **splnění smluvního závazku**, který soukromoprávně převzal ten, kdo vede tuto elektronickou databázi a kdo do ní na návrh objednatele příslušnou adresu elektronicky zapsal a kdo ji v této databázi za úplatu (cenu služby) udržuje.

V praxi bývá používán jazykově neústrojny a nepsisovný výraz „*Rejstřík. cz Doménových jmen*“. Psáno tak, jak psáno. Tento výraz pravděpodobně vznikl otročským, totiž vadným, překladem z cizího jazyka do jazyka českého. Ovšem bez znalosti jazyka českého. Vznikl chladně bez projevu jazykového citu. Tento výraz bývá používán v právním jazyce **smluvním**, a to zejména pokud jde o právně jazykové vyjadřování monopolního správce příslušné elektronické databáze.

Ani tento odborný výraz **není** právně vzato na místě. Díváme-li se ně něj právníma očima. Podobně jako v případě výrazu „registrace“ je i tento výraz

objektivně způsobilý vyvolat nesprávný dojem. V tomto případě nesprávný dojem o tom, že jde o jeden z veřejnoprávních rejstříků, stanovených zvláštními zákony. O nic takového nejde. Jedná se pouze o soukromoprávní elektronickou databázi soukromé osoby.

To, že určité osobní údaje, které tato elektronická databáze obsahuje, jsou – na základě smluvního svolení dotčené strany – zpřístupněny veřejnosti, je něco zcela jiného. Ani v tomto případě, podobně jako v případech předchozích, nejde o výkon veřejné správy nebo jiné veřejné moci. A to ani o takový výkon zákonem přenesený. Soukromé spravování elektronické databáze je právně založeno na smluvním podkladu v právním režimu práva soukromého.

K názvoslovné otázce můžeme stručně shrnout:

Ani výraz „jméno domény“, ani výraz „registrace“, jakož ani výraz „Rejstřík. cz Doménových jmen“ nejsou v uvedeném právním kontextu použity správně nebo přinejmenším vhodně a jsou objektivně způsobilé přivodit omyl o jejich právním významu.

Tato situace může objektivně přispívat k možným právním nedorozuměním, která se v této sféře nezdá vyskytovat. A to i u části právnícké veřejnosti. O právních laicích, kterých je většina, nemluvě. Lze jedině doporučit vystříhání se těchto a podobných výrazů. Český jazyk, a to i český jazyk odborný, umožňuje použití výrazů odlišných a přitom věcně vhodných, významově příznačných a jazykově ústrojných.

1.3 Dobré mravy a oprávněné zájmy jiných

Třeba právně poznamenat, a to je významné, že správce příslušné elektronické databáze, stejně jako objednatel jeho služby, musí splnit **zákonný příkaz** podle obecného ustanovení § 3 odst. 1 obč. zák. Jedná se o **zákonný příkaz absolutní právní povahy**, který působí mocí zákona vůči každému (*erga omnes*).

Příkaz spočívá v tom, že **výkon** práv a povinností vyplývajících z občanskoprávních (rozuměj jakýchkoli soukromoprávních) vztahů, tj. jak ze vztahů relativních (smluvních), tak i absolutních (ze zákona), musí být v souladu jednak s dobrými mravy, jednak s oprávněnými zájmy jiných. Jinými slovy, musí být **konformní s dobrem**. – Ledáže je nastolen právní důvod, aby tomu bylo jinak. O žádný takový právní důvod se v námi sledovaných případech, alespoň obecně vzato, nejedná.

Jedná se o jeden z obecně uznávaných a tradičních **právních principů**, který přispívá k **civilizačnímu** odlišení práva od bezpráví. Můžeme také říci, že jde o jednu z **obecných zásad soukromého práva**, na nichž je vybudován nejen občanský zákoník, ale celý český soukromoprávní řád. Nejinak či podobně tomu bývá v cizozemských soukromoprávních řádech.

Zmíněný legální příkaz samozřejmě platí i s ohledem na elektronické podmínky kyberprostoru a s ohledem na jeho zvláštnosti vyplývající z technické povahy různých elektronických prostředků mezilidské komunikace. Právní řád tím vším není ve své podstatě a smyslu nijak dotčen. Event. **opačný názor by ve svém důsledku znamenal podlomení nejen práva, ale též mravní stability společnosti, kterou právo ctí**. Proto by opačný názor patřil mezi myšlenky sociálně–patologické.

Uvědomění si naznačené zákonné skutečnosti má **klíčový právní význam** též pro posuzování některých konkrétních právních vztahů, které vznikají nebo mohou vzniknout v námi sledovaných souvislostech.

Pokud jde o rozpor právního úkonu, např. smlouvy, s dobrými mravy, je **sankcí absolutní neplatnost** takového úkonu od samého počátku (*ex tunc*) s tím, že plnění z něho vzešlé je **bezdůvodným obohacením** se zákonnou povinností je vydat.

Viz § 39 a § 451 a násl. obč. zák.

Občanský zákoník také zná zvláštní skutkovou podstatu legální odpovědnosti **každého** za škodu způsobenou úmyslným jednáním proti dobrým mravům podle § 424 obč. zák. Postačuje úmysl nepřímý.

1.4 Soukromý monopol CZ.NIC, z. s. p. o.

V současné době, od 31. srpna 1998, u nás **soukromě monopolně** poskytuje výše zmíněnou službu u domény *.cz za úplatu **soukromá** právnická osoba **CZ.NIC, z. s. p. o.**, založená 15 různými českými právníckými osobami, která má **právní formu zájmového sdružení právníckých osob** podle § 24 a násl. obč. zák. a která vznikla dne 27. května 1998 zápisem do registru zájmových sdružení právníckých osob, provedeným Obvodním úřadem městské části Praha 6, sídlem v Praze, pod č. reg.: ZS 30/3/98. Dříve tyto služby monopolně poskytovala jedna obchodní společnost.

Světově ústřední osobou pro správu doménových označení (internetových adres) je *Internet Assigned Numbers Authority* (IANA), sídlem v USA. Ani tato právnickou osoba však svou činnost nevykonává jako veřejnou moc, nýbrž je podepřena hospodářsko dějinným vývojem a dlouhodobostí daného systémového fungování. To vše vedlo k jejímu faktickému uznání v příslušných kruzích.

Vložení příslušné internetové adresy tedy znamená jednak **technický**, resp. elektronický, jednak **smluvně právní**, který spočívá ve **splnění závazku**, který správce databáze dobrovolně převzal. – Vedle závazku k **udržování** vložené adresy v elektronické databázi po dohodnutou dobu.

Tento závazek vznikl ze **smlouvy** mezi správcem elektronické databáze, jako **zhotovitelem**, na straně jedné a tím, kdo si příslušnou adresu zvolil a navrhl její vložení do databáze, jako **objednatelem**, na stra-

ně druhé. Svou právní povahou jde obvykle o smlouvu o dílo podle občanského zákoníku, resp. podle obchodního zákoníku.

Vložení doménového označení (internetové adresy) do příslušné elektronické databáze musí být, jakožto výkon již nastoleného soukromého práva, resp. **soukromé povinnosti**, v souladu s dobrými mravy a oprávněnými zájmy jiných.

Tzn., že musí být v souladu též s oprávněnými zájmy, které vyplývají ze zákonného práva třetí osoby k jejímu názvu (nebo jinému předmětu). Ať již jde o obec nebo o jinou právnickou osobu či o osobu fyzickou.

Tato povinnost stihá jak správce elektronické databáze (zhotovitele), tak i objednatele jeho služby, který si pro sebe volí a správci navrhuje příslušné doménové označení.

Vedle toho to znamená také to, že vložení internetové adresy **nesmí být objektivně způsobilé klamat** (uvádět v omyl) ve vztahu k osobě adresáta, jeho totožnosti, ve vztahu k jeho (nebo cizím) výrobkům nebo službám anebo ve vztahu k obsahu, který adresát na příslušné internetové stránce (pod jím zvolenou internetovou adresou) sděluje veřejnosti.

Obecně vzato to znamená, že za soulad výkonu práva a povinnosti s **příkazem** podle § 3 odst. 1 obč. zák. samostatně **právně odpovídá** nejen adresát (nositel internetové adresy), pokud jde o jeho existující práva nebo povinnosti, ale též (vedle něj) správce příslušné elektronické databáze, který vykonává své smluvní povinnosti (nebo práva), jež dobrovolně převzal (nebo nabyl) v závazkově právním vztahu k nositeli internetové adresy.

2. *Cybersquatting jako sociálně–patologický jev*

V průběhu posledního desetiletí došlo k nebyvalému světovému i českému rozvoji telekomunikačních sítí, k jejichž koncovým bodům jsou připojeny počítače. Zvláště to je zřejmé u **telekomunikační sítě**, běžně označované jako *Internet*. Tím současná informační společnost přispěla k novým možnostem a způsobům veřejného sdělování prospěšných myšlenek, dobrých zpráv, ušlechtilých uměleckých a vědeckých děl a jiných nehmotných statků, které mohou přispět k nutnému duchovnímu vývoji a nezbytnému zrání.

Žel, stalo se však to, k čemu došlo i v mnoha jiných případech. Projevily se určité negativní osobnostní vlastnosti některých lidí. Technický rozvoj telekomunikačních sítí byl **zneužit částí kriminálního podsvětí**. A to tou částí, která k páchání protiprávnosti nebo zločinnosti zneužívá svého odborného, leckdy i vysokoškolského, vzdělání. Jedná se o kriminalitu tzv. bílých límečků.

Mezi tento **druh kriminality**, který je svou podstatou a vskutku celosvětovými důsledky **vysoce společensky nebezpečný**, patří i tzv. *cybersquatting*. Informační společnost přinesla – mimo jiné – též nové **kriminogenní prostředí** svého druhu.

Cybersquatting spočívá, jednoduše řečeno, v protiprávním zabírání kyberprostoru, pokud jde o označení domén (internetových adres). Spojen bývá s klamáním spotřebitelů, soutěžitelů a vůbec jakékoli veřejnosti, s cizopasením na cizích statcích, včetně cizí dobré pověsti apod.

Negativní společenské důsledky tohoto **sociálně–patologického jevu** mohou být zapříčiněny i jistým nezdravým, totiž přehnaným opojením z *Internetu* jako takového. Srov. též duševní poruchu netománii (*diagnóza F63.8 Jiné návykové a impulzivní poruchy*), která patří mezi **závislosti**. Stejně tak mohou být tyto důsledky zapříčiněny i opojením z dříve nebyvalých technických možností, které přináší informační a spotřební společnost. Těchto možností lze poměrně jednoduše zneužít na újmu jiného, a to s důsledky **celosvětovými**, kterých lze jinak jen těžko anebo vůbec dosáhnout. Právě tyto celosvětové následky zvyšují společenskou nebezpečnost činu.

To vše bývá někdy umocněno **právním nihilismem** útočníků. Jeho obsahem bývá nejen neznalost právního řádu (či spíše nechuť jej znát), ale též neúcta k právním hodnotám. A to navzdor tomu (nebo právě proto), že právní hodnoty se mnohdy kryjí s hodnotami mravními. Jako by snad byl kyberprostor vyňat ze světa a pro toho, kdo se jím zaobírá snad platily odlišné právní a mravní normy (anebo vůbec žádné).

Proti tomu je zapotřebí se rázně vyslovit a ohradit. Nejde totiž jen o úzce speciální jev, spojený s jistými počítačovými podivíny. Ve skutečnosti jde o součást probíhajícího a vědecky dostatečně popsateelného (a popsaneho) **sociálně–patologického procesu** rozměňování, relativizace a opouštění člověku **prospěšných mravních norem** ve prospěch egoistického bolestíuství a narcisticko antropocentrické sebelásky některých mravně narušených a psychicky nemocných jedinců. To, že k tomu využívají zrovna kyberprostor je pouze věcí příležitosti.

Tím nepopírám možný vznik zvláštních obchodních zvyklostí, uzancí apod., které se v souvislosti s kyberprostorem mohou objevit nebo již objevily. O ty však nejde.

Poznamenejme jen, že zatímco neoprávněným obsazením např. cizího neobývaného domu, což znamená *squatting* v původním slova smyslu, lze naplnit skutkovou podstatu trestného činu neoprávněného zásahu do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru podle § 249a tr. z., pak u neoprávněného obsazení kyberprostoru tomu tak není.

To však v našem případě nevyklučuje možný trest-

ní postih jiný. Nemluvě o postihu soukromoprávním, který může pro útočníka znamenat mnohem větší majetkovou pohromu než postih trestní.

3. Zásada obezřetnosti

Faktem je, že před volbou určitého označení domény si lze poměrně jednoduše, alespoň pro informaci, zjistit, zda nehrozí střet s jiným shodným nebo zaměnitelným doménovým označením anebo zda nehrozí zásah do cizího zákonného práva známkového, firemního, do práva k označení původu výrobků či do práva jiného. To lze zjistit např. nahlédnutím do příslušných veřejnoprávních rejstříků nebo jiných veřejnoprávních evidencí, kterých je povícero.

Na druhé straně je faktem i to, že zjistit, zda nehrozí zásah do cizího zákonného práva osobnostního ke jménu a příjmení fyzické osoby anebo k jejímu jménu uměleckému či k umělecké značce, je již obvykle obtížnější. Podobně to platí i o možném neoprávněném zásahu do práva k názvu právnické osoby (mimo právo firemní). Dáno to je přísnějšími legálními podmínkami pro nahlížení do matrik, jakož i zrušením (v roce 1953) někdejšího původcovského rejstříku, pokud jde o umělecká jména (pseudonymy), a zrušením (v roce 1960) někdejší zvláštní matriky, pokud jde o názvy obcí.

Lze však vyjít např. z veřejnoprávního seznamu katastrálních území, který je právním předpisem, nebo z veřejného (a veřejnoprávního) statistického registru ekonomických subjektů či z některých jiných veřejně dostupných údajů. Řada těchto údajů je poměrně snadno dostupna veřejnosti též dálkovým prostřednictvím *Internetu*. Lze o nich získat i úřední doklady formou veřejných listin, pro něž platí legální předpoklad správnosti.

Jinými slovy, při dobré vůli a dostatečné obezřetnosti, jejíž nutnost již vyplývá z právní povahy věci samé, se lze nebezpečí protiprávního jednání vystríhat.

To, co někdy chybí, je, žel, právě ona dobrá vůle. Jsou známy případy, kdy byla na jejím místě naopak projevena zlovůle, a to za účelem protiprávního útoku na právní osobnost nebo majetek jiného. Nemusí jít přitom zrovna o útok vyděračský. Žel, i s vyděračskými útoky se lze v praxi setkat.

Je věcí toho, kdo chce mít doménu (internetovou adresu) označenu zvoleným údajem, aby ve svém vlastním zájmu provedl nebo si nechal provést předchozí průzkum práv na označení, do nichž by mohl svým jednáním neoprávněně zasáhnout.

Ke vhodnosti, ne-li k nutnosti, tohoto průzkumu jej vede i to, že soukromoprávní odpovědnost za neoprávněný zásah do jakéhokoli z práv na označení (a do jakéhokoli z práv k nemotným statkům vůbec), je založena na zákonném principu objektivní odpovědnosti. A to bez možnosti jakéhokoli zbavení se tíhy této zákonné odpovědnosti. Liberace není zá-

konem dovolena. To platí i pro odpovědnost nekalosoutěžní. Takovéto odpovědnosti vzniknou i bez vůle, ba proti vůli, delikventa.

Právní podstatou objektivní odpovědnosti je to, že ke vzniku této odpovědnosti se nevyžaduje zavinění. Neboli to, zda tak označovatel domény učinil úmyslně, např. s vyděračským úmyslem, anebo pouze z nedbalosti, či ani tak, ani onak, nemá, stejně jako ani žádná z forem úmyslu nebo nedbalosti, žádný právní význam pro vznik této legální odpovědnosti. Zavinění není pojmovým znakem této odpovědnosti. Odpovídá se i bez zavinění. Zákon předpokládá obezřetnost každého.

4. Legální spekulace s označeními domén

Označení domén jsou ekonomicky vzato zbožím jako kterékoli jiné. Platí pro ně to, co platí pro jiné zboží, které je nehmotné povahy (nehmotným majetkem). Lze s nimi proto obchodovat a podobně nakládat. V praxi se vyskytují obchodní spekulace s těmito nehmotnými statky. Tyto obchodní spekulace mohou spočívat např. v tom, že spekulant s předstihem získá, ať již originálně, nebo odvozeně, takové označení domény (někdy jich může být celá řada), u něhož lze předpokládat budoucí vzrůst hodnoty, a tím i tržní ceny.

S podobnými spekulacemi se v praxi setkáváme např. při obchodech s cennými papíry, pojistkami nebo pozemky.

Pokud spekulant smluvně získá označení domény, které je zcela právně volné (z hledisek všech práv), pak jeho jednání nelze právně postihnout, ledaže by i přesto bylo v rozporu s dobrými mravy nebo oprávněnými zájmy jiných.

Právně volné je pouze takové označení domény, které není shodné nebo zaměnitelné s jakýmkoli jiným označením, k němuž svědčí starší nebo silnější právo jiné osoby. Anebo i vlastní právo, pokud jde o vlastní starší doménové označení.

O starší právo se jedná v případě staršího označení domény. O silnější právo se jedná tehdy, a to bez ohledu na to, je-li starší, nebo nikoli, jde-li o právo zákonné, které působí mocí zákona vůči každému (*erga omnes*). Např. tehdy, jde-li o zákonné právo k názvu obce nebo jiné právnické osoby.

Jelikož starší právo na označení domény nebo kterékoli silnější (zákonné) právo má před pozdějším nebo slabším právem k označení domény vždy přednost, platí, že taková obchodní spekulace, kterou je ohroženo nebo dotčeno cizí právo je protiprávním skutkem.

Hovoříme-li proto o „právně volném“ označení domény, máme tím na mysli nejen právní volnost s úzkým ohledem na jiná doménová označení (neboli doménovou neobsazenost), ale též právní volnost vzhledem k jiným právům na označení. Nejčastěji vzhle-

dem k právním známkovým nebo firemním. Nemluvě o právní volnosti z hlediska práva proti nekalé soutěži.

Podobně to platí nejen pro dotčení cizího práva, ale též pro ohrožení nebo porušení **oprávněných zájmů** jiného. Tedy takových zájmů jiného, které pro něj vyplývají ze zákona, ze smlouvy či z rozhodnutí orgánu veřejné moci.

Jinými slovy, můžeme krátce shrnout, že obchodní spekulace s označeními domén má své zřetelné a každému jasné **zákonné hranice** tam, kde by mohla **ohrozit nebo porušit právo nebo oprávněný zájem jiného** anebo být v rozporu s **dobrymi mravy** (§ 3 odst. 1 obč. zák.).

Každá taková obchodní spekulace se odehrává v platném právním prostředí. Nikoli mimo ně (mimo čas a prostor). Jakýkoli exces z platného právního řádu sebou přináší (*ex delicto*) **právní odpovědnost**. **Soukromoprávní odpovědnost** přináší v tomto případě vždy. Podle okolností případu přináší též **trestněprávní odpovědnost**.

5. Nelegální spekulace s označeními domén

Krátce si můžeme zopakovat, že právně volné není, řečeno rozvinutě, takové označení domény, které je shodné nebo zaměnitelné s obchodním jménem, ochrannou známkou, označením původu výrobků, jménem a příjmením fyzické osoby nebo názvem právnické osoby, a to **bez ohledu** na to, existuje-li mezi dotčenými osobami soutěžněprávní vztah, nebo nikoli.

Čili právně volné **není** takové označení domény, které se přičítá cizímu právu na označení tím, že je s ním shodné nebo zaměnitelné. **Nemusí jít o úplnou shodu**, může postačit shoda pouze ve významným (hlavních, silných) prvcích, na něž je kladen rozlišovací důraz.

Pokud jde o **soutěžněprávní vztah**, platí, že není právně volné takové označení domény, které je shodné nebo zaměnitelné se zvláštním označením soutěžitelova podniku (např. s označením provozovny nebo jiné organizační složky podniku) nebo s jeho jiným zvláštním označením ve smyslu práva proti nekalé soutěži.

Srov. k tomu § 47 obch. zák., pokud jde o zvláštní nekalosoutěžní skutkovou podstatu vyvolání nebezpečí záměny.

Pokud jde o otázku zaměnitelnosti lze při jejím právním posouzení vyjít z toho, co je v soutěžním právu obvyklé, totiž z **rozlišovací schopnosti fiktivního průměrně zběhlého spotřebitele**.

Obchodní spekulace s označením domény, které není právně volné, je nejen v rozporu s **mravním řádem hospodářství**, ale je též neoprávněným zásahem do práva, popř. oprávněného zájmu jiného. Tudíž je **protiprávním jednáním**. Takováto obchodní spekulace

jen nejenže **nemravná**, ale je též **nezákonná**.

Postihována je jednak řádem mravním, jednak řádem právním.

B. ZVLÁŠTNÍ OTÁZKY

1. Právní povaha názvu obce

Název právnické osoby patří, vedle sídla a statutárního orgánu (jednatelského oprávnění, k legálním pojmovým znakům každé právnické osoby. Vyplývá to, pokud jde o název, z ustanovení § 19b občanského zákoníku. Ani předpisy práva veřejného, např. obecní zřízení, nemají žádné ustanovení, které by tuto pojmovou podstatu vylučovalo.

Svou povahou je název obce, podobně jako jméno a příjmení fyzické osoby, **osobním statkem**. Tedy statkem nemajetkovým. Jde přitom o statek nehmotný. Jeho osobní povaha zapříčiňuje to, že název právnické osoby **není předmětem soukromoprávních vztahů**. Předmětem těchto vztahů je pouze majetek.

Tím nejsou dotčeny jisté majetkové reflexy, které může název právnické osoby přinášet. O ně však nejde.

Otázku názvu, z něhož vyplývá obchodní jméno právnické osoby jako podnikatele, ponechávám pro naše účely stranou. Jedná se mi pouze o tzv. **ryzí název** ve smyslu obecného práva soukromého (práva občanského).

Ač je název obce předmětem **soukromého práva** k názvu obce, stanoveného občanským zákoníkem, týká se jej též zvláštní právní předpisy veřejnoprávní. To je pochopitelné, protože obec je, podobně jako kraj, **korporací veřejného práva**. Tyto veřejnoprávní předpisy však neřeší otázku právní ochrany názvu obce. Proto se o nich zmiňuji jen okrajově.

Jedná se o *zákon č. 36/1960 Sb., o územním členění státu*, ve znění pozdějších předpisů, a o *vyhl. č. 97/1961 Sb., o názvech obcí, označování ulic a číslování domů*. Ta je nahrazena dosud neúčinnou *vyhl. č. 326/2000 Sb. Srov. též § 13 zákona č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze*, pokud jde o názvy městských částí hlavního města Prahy.

Pro ochranu názvu obce tak platí **obecné ustanovení občanského zákoníku** (§ 19b odst. 2), které platí pro ochranu názvu jakékoli právnické osoby; tedy i právnické osoby veřejného práva. Souvisí to se základním civilistickým pojetím právnických osob, které je zakotveno v občanském zákoníku.

To co je zde řečeno o názvu obce, platí *mutatis mutandis* o **názvu městské části** (obvodu). Je-li městská část právnickou osobou, pak jde přímo o její název. **Není-li právnickou osobou**, pak se ochrana jejího názvu **odvozuje** od ochrany názvu města jako právnické osoby, s nímž svou povahou souvisí. Obvykle se přitom jedná o názvy bývalých obcí, později sloučených.

2. Ústavní základy práva k názvu obce

Ústavněprávním základem práva k názvu obce je ustanovení čl. 10 odst. 1 *Listiny základních práv a svobod*. Jedná se o veřejné subjektivní právo každého, tedy i každé právnické osoby, tuzemce i cizince.

Listina sice používá pojem „jméno“ nicméně s ohledem na podstatu a smysl lidských práv vyplývá, že nejde jen o jméno fyzické osoby, ale též o její příjmení. Stejně jako i to, že nejde jen o pravé jméno, ale též o krycí jméno (přezdívku nebo jméno umělecké). Rovněž tak jde též o obchodní jméno. U osoby právnické pak zákon namísto jméno, vynecháme-li obchodní jméno, používá výraz název.

Všechny tyto výrazy jsou ústavněprávně významově pokryty „jménem“, jak je, zjednodušeně, používá Listina.

3. Soukromoprávní prostředky ochrany názvu obce

Zvláštní soukromoprávní nároky, který vyplývají ze zákonného práva k názvu obce, jsou stanoveny v § 19b odst. 2 obč. zák. Jedná se jednak o nárok zdržovací a jednak o nárok odstraňovací. Vedle toho jde též nárok na přiměřené zadostiučinění, které může být požadováno nejen např. formou veřejné omluvy, ale též v penězích.

Nedotčeny samozřejmě zůstávají obecné odpovědnostní nároky, a to na náhradu škody, včetně náhrady ušlého zisku, a na vydání bezdůvodného obohacení.

Alespoň na okraj připomínám též občanskoprávní pojem přiměřené nutné obrany nejen proti hrozičímu, ale i proti trvajícím útoku (§ 418 odst. 2 obč. zák.). Právo na nutnou obranu lze uplatnit i v námi sledovaných případech.

Obecně vzato nelze vyloučit ani svépomoc podle § 6 obč. zák.

4. Historický exkurs o zvláštní matrice názvů obcí

Faktem je, že roku 1960 byl zrušen do té doby platný zákon č. 266/1920 Sb. z. a n., o názvech měst, obcí, osad a ulic, jakož i označování obcí místními tabulkami a číslování domů, ve znění pozdějších předpisů. Tím byla zrušena i zvláštní matrika názvů obcí, vedená ve smyslu veřejného práva. Srov. § 3 tohoto zákona.

Obnovení zvláštní matriky názvů obcí a stanovení její veřejné přístupnosti s právem na úřední výpisy by mohlo přispět k preventivnímu působení proti některým možným protiprávním jednáním nebo alespoň nedorozuměním.

Stejně tak by to mohlo informativně působit proti některým možným střetům, k nimž v praxi nezřídka

dochází mezi obcemi samými. Žel, při obnově obecního zřízení roku 1990 ani později (roku 2000) se stát k tomu nevrátil, ač se naskytlá příležitost. Obnovení zvláštní matriky (veřejného rejstříku) názvů obcí, přístupného i dálkově prostřednictvím *Internetu*, stojí za legislativně-politickou úvahu a jistou administrativní námahu.

Nic z toho, na co zde kriticky poukazuji, však nemá vliv na zákonný vznik útočnickovy soukromoprávní odpovědnosti za neoprávněný zásah do zákonem chráněného názvu obce.

Tato odpovědnost vzniká bez ohledu na to, zda název obce byl, či nebyl Ministerstvem vnitra úředně zveřejněn v *Ústředním věstníku* nebo jiným způsobem.

Názvy krajů, stejně jako název státu, vyplývají ze zákona.

Obecně lze říci, že otázkám názvů obcí nebývá věnována dostatečná pozornost ani kupř. ve statutech statutárních měst. Chybí-li úprava názvu města ve statutu města, samo o sobě to nic neznamená, neboť právo k názvu není zákonem vázáno na určení názvu ve statutu, který má právní povahu obecně závazné vyhlášky. Název města ovšem ze statutu vyplývá.

5. Právní povaha označení domény

Z hlediska právního je označení domény nehmotným statkem neboli ideálním předmětem. Povahově vzato se jedná o nehmotnou majetkovou hodnotu čili o nehmotný majetek. Má-li je podnikatel, náleží k jeho podniku ve smyslu § 5 obchodního zákoníku. A to jako jedna z nehmotných složek podnikání.

Nahlíženo pohledem předmětů občanskoprávních vztahů (§ 118 odst. 1 obč. zák.), platí, že se jedná o „jinou“ majetkovou hodnotu (než o věc nebo o majetkové právo), jejíž povaha připouští, aby byla způsobitelným předmětem občanskoprávních vztahů. Zejména co se týče zcizení (převodu) tohoto označení. U jiných vztahů by bylo zapotřebí tuto povahu jednotlivě zkoumat, což přesahuje tento právní rozbor a jeho účel.

Ve smyslu mezinárodního práva investičního, které má svou vnitrostátní českou odezvu, můžeme říci, že označení domény patří mezi investice, které požívají investičněprávní ochrany jako určitý druh majetku ve smyslu právním.

Právně podstatnou je otázka, kdy takový majetek lze nabýt. Veřejné subjektivní ústavní právo vlastnit majetek podle čl. 11 LZPS totiž chrání, alespoň podle ustálených výkladů, až majetek nabytý. Samozřejmě, že nabytý po právu (z právního důvodu), neboť jinak jej nabýt nelze.

Z toho vyplývá následující odpověď. Majetkoprávní včetně investičněprávní ochrany, ať jde o rovinu ústavní nebo podústavní, požívá pouze takové doménové označení, které bylo legálně, resp. platně,

získáno. Nezbytná předchozí obezřetnost ani pracnost nevyklučuje postup podle práva.

Jinými slovy, majetkoprávní ochrany smí požívat pouze takové doménové označení, které není v rozporu s cizím právem z duševního vlastnictví, právem osobnostním nebo jiným silnějším nebo starším právem. Pokud je takové označení v rozporu s některým z těchto práv, nemohl je adresát platně nabýt, protože není právně volné neboli není právně způsobilé k takovému nabytí cizí osobou. Pokud by i přesto došlo k uchvácení či k jakémukoli jinému osobování si takového označení ze strany neoprávněného adresáta, jednalo by se právě o uchvácení nebo o jiný protiprávní čin, který není nabývacím (vlastnickým) titulem. Nic takového nevede ke vzniku vlastnického nebo jiného majetkového práva k doménovému označení.

Proto nelze takové označení ústavně nebo podústavně chránit. A to ani jako zahraniční nebo tuzemskou investici.

To vše musí brát v úvahu (i ve svém vlastním zájmu) též správce příslušné elektronické databáze, neboť nestojí v žádném právním vakuu. Naopak i on je vystaven absolutnímu právnímu působení práv třetích osob.

Majetkové právo k označení domény vzniká, jak již bylo řečeno, ze smlouvy mezi objednatelům a správcem příslušné elektronické databáze. Nejedná se o právo zákonné.

Právo k označení domény patří mezi práva, která náležejí k podniku, je-li jeho majitel podnikatelem.

6. Právo obce na informační sebeurčení

Obsahem ústavně zaručeného práva každého na jméno, které je rozvedeno v obyčejných zákonech, je též právo na informační sebeurčení (*informationelles Selbstbestimmungsrecht*). Do jisté míry se toto právo může obsahově prolínat s jinými ústavně zaručenými právy. A to s právem na zachování lidské důstojnosti či dobré pověsti, kterou má i každá právnická osoba.¹

Toto právo spočívá v tom, že každý si sám rozhoduje o tom, kdo a jak bude s jeho jménem, resp. názvem a potažmo jakýmkoli označením, operovat ať již jde o otázky klamavosti, cizopasení nebo o cokoli jiného.

I v tomto ohledu je kupříkladu vyloučeno, aby cizí osoba použila pro své doménové označení (internetovou adresu) název obce jako název cizí veřejnoprávní korporace.

Je tomu tak proto, že nositel tohoto názvu si sám rozhoduje kým, kdy a jak smí být použit, z čehož vyplývá jeho zákonné záповědní právo, které mocí

zákona působí vůči každému a samozřejmě v každé situaci. Tedy i v kyberprostoru.

Vedle toho nelze pominout ani možný negativní jev, jakým je cizopasení na cizím názvu (nebo jiném označení). Toto parazitování, které může být spojeno též s parazitováním na dobré pověsti cizí osoby nebo na dobré pověsti její ochranné známky, výrobků či služeb, patří rovněž mezi sociálně–patologické jevy, právním řádem zakázané.

Kromě toho všeho nelze pominout ani otázku klamavosti. Ta přichází v úvahu např. tehdy, jestliže cizí osoba použije jako svou internetovou adresu názvu (nebo jiného označení) cizího.

Veřejnost, spotřebitelé i soutěžitelé, může být klamána o tom, komu tato adresa patří, neboť se může věcně důvodně domnívat, že patří tomu, o jehož název se jedná. Taková úvaha je zcela pochopitelná a obecně srozumitelná. Proto je klamavé jednání právem zakázané.

7. Skutkové podstaty soukromoprávního deliktu neoprávněného zásahu do práva na název právnické osoby

Občanský zákoník ani jiný zákon nestanoví jednotlivé (zvláštní) druhy skutkových podstat neoprávněného zásahu do práva na název právnické osoby.

Necháme-li stranou otázku možného naplnění generální klauzule nekalé soutěže podle § 44 odst. 1 obč. zák., je nutno vyjít z toho, že občanský zákoník pojímá tento soukromoprávní delikt po skutkové stránce formou pozitivně formulované generální klauzule. Tu lze podle okolností případů naplnit poměrně různými způsoby (druhy protiprávních jednání).

Jedním z případů, kdy je tato generální klauzule zákonem zakázaného (protiprávního) jednání naplněna, je případ protiprávního zásahu do práva na název právnické osoby tím, že delikvent si osobí předmět tohoto cizího zákonného práva tím, že jej neoprávněně použije pro označení své domény v počítačové síti.

Tím delikvent navíc přivodí nebezpečí záměny. Veřejnost se totiž může domnívat, že označení domény znamená název příslušné právnické osoby, a proto že je s touto právnickou spjato.

Nebezpečí záměny může spočívat též v nebezpečí záměny obsahu. Nejen označení. Veřejnost se může mylně domnívat, že pod takovou doménou se skrývá obsah, který má původ na straně dotčené právnické osoby, o jejíž název jde. Veřejnost tak lze přivodit v omyl o obsahu příslušné domovské stránky.

Již sám výraz „domovská stránka“ (*home page*) ukazuje na význam a smysl takového sdělení a na jeho vazbu na určitou osobu. Již tento výraz sám o sobě

¹ Dále k tomu srov. HAJN, P.: Ochrana právnické osoby podle § 19b občanského zákoníku. Právo a podnikání, 1994, č. 10.

navozuje zákaz klamavosti.

Dotčená právnická osoba může být zasažena nejen na svém názvu, ale vedle něj též na své **dobré pověsti** (dobrém jménu, renomé, reputaci, angl. *good reputation, goodwill*). Zejména tehdy, jestliže **obsah**, který je majitelem klamavého označení domény zpřístupňován veřejnosti pod označením, spojovaným s touto právnickou osobou nebo pod označením jí patřícím, může být **objektivně považován** za obsah, který tato právnická osoba určila ke zveřejnění, ač by tak nikdy neučinila, neboť takový obsah by mohl ohrozit nebo porušit její dobrou pověst.

Zmíněný obsah by mohl snížit kupř. vážnost dotčené právnické osoby např. s ohledem na nevhodnou reklamu, na nedostatečné informační údaje v porovnání se stránkami jiných srovnatelných právnických osob apod.

V takovém případě lze spáchat nejen neoprávněný zásah do práva na název právnické osoby, ale vedle něj též **neoprávněný zásah do práva na dobrou pověst právnické osoby**. Tím může dojít k **dvojnásobné nemajetkové újmě** na právní osobnosti.

Logicky je pak namístě **dvojí přiměřené zado-stiučinění**, resp. **dvojí právní postih** vůbec, protože se jedná o dva útoky na dva zákonem chráněné (odlišné a samostatné) ideální předměty. Tudíž také *ex delicto* vznikají dvě **soukromoprávní odpovědnosti za dvě protiprávní jednání**.

8. Německý případ města Heidelberg

Pro české právní prostředí může být poučný případ německého města Heidelberg, s nímž souvisí příslušný judikát, který je znám též z české literatury [Braun – Prokeš (1997)], jakož i z literatury světové.

Cituji soukromou právní větu:

„1. Pod internetovou adresou *heidelberg.de* očekává uživatel nejen informace o městě Heidelbergu, ale i informace města Heidelberg.“

2. Neoprávněné použití cizího jména v internetové adrese zakládá nárok na zdržení se podle § 12 německého občanského zákoníku.

[Zemský soud v Mannheimu zde dne 8. 3. 1996, sp. zn. 7060/96.]²

Citovaná právní věta může být dostatečně jasným příkladem řešení event. sporu. V našem, českém, případě se jedná o aplikaci § 19b obč. zák.

Dodejme jen, že chce-li kdokoli cizí sdělovat prostřednictvím internetu místopisné, dopravní, kulturní aj. informace např. o určitém cizím městě, musí si pro příslušnou internetovou adresu zvolit takové označení, kterým nezasáhne do zákonného práva na ochranu názvu příslušného města. Možností se přitom naskýtá

celá řada. Vždy musí brát v úvahu cizí nehmotný statek a vybrat si proto takové doménové označení, které má informační hodnotu při zachování všech cizích práv a oprávněných zájmů.

To, že příslušné město (nebo obec či kraj aj.) má event. možnost používat pro svou internetovou adresu jinou symbolickou kombinaci, nic nemění na tom, že do jeho názvu bylo neoprávněně zasaženo.

9. Věcná příslušnost soudu

K českým právním aspektům procesním stručně uvádím:

V **prvním stupni** je v řízení o ochranu názvu právnické osoby, stejně jako o ochranu její dobré pověsti, věcně příslušný **okresní soud žalovaného**.

Od 1. ledna 2001, kdy nabývá účinnosti velká novela občanského soudního řádu z roku 2000, je v prvním stupni věcně příslušný **krajský soud žalovaného**.

Tím bude konečně dosaženo žádoucí (dříve nedosažitelné) **shody** pokud jde o soudní ochranu osobnostních práv fyzických a právnických osob.

Z hlediska do té doby odlišné věcné příslušnosti okresního soudu viz **R 29/96**. Tento judikát poukazuje na tuto odlišnost, kterou podle něj nelze překlenout ani výkladem *per analogiam*, neboť jde o věcnou příslušnost zvláštní. – Ač k tomu nejsou žádné věcné důvody. Spíše se jednalo o legislativní chybu (opomenutí), než o věcně odůvodněný legislativně-politický záměr.

10. Arbitráž

Vedle ochrany soudní lze využít, **dohodnou-li** se tak sporné strany, **rozhodčí řízení**. Správce elektronické databáze, *CZ.NIC*, z. s. p. o., tento postup obecně doporučuje a odkazuje také na některé fyzické osoby, které chtějí působit nebo působí v těchto věcech jako rozhodci *ad hoc*.

Arbitráž je v prvé řadě věcí důvěry sporných stran v osobnost rozhodce. V jeho **moudrost, spravedlnost** a v jeho **umění dosáhnout dobra** v krátké době.

I kdyby byl rozhodce stranami pověřen rozhodnout spor podle **zásad spravedlnosti** (*ex aequo et bono*) jako **českého hmotného práva** a nikoli podle občanského zákoníku a jiných zákonů, i tehdy by – alespoň obecně vzato – neměl být jeho nálezný odchylný od rozhodčího nálezu nebo rozhodnutí soudu vydaného ve skutkově podobné věci podle těchto hmotněprávních právních předpisů. Je tomu tak proto, že absolutní ochrana dotčených zákonných práv má svou výraznou **mravní podstatu, smysl a hodnotu**. To vše se pro-

² Cit. dle BRAUN, A. – PROKEŠ, L.: SRN: Zemský soud Mannheim (LG): Ochrana internetových adres. Právní rozhledy, 1997, č. 3, s. 155 an.

mítá i do jejich zápočetní funkce. Proto dost dobře není možno, aby se rozhodnutí podle ekvity v podstatných věcech odchylovalo od rozhodnutí podle zákona a naopak. Alespoň pokud jde o námi sledované případy.

Ve věci však může jít o ochranu „osobnostních práv“. Tedy práv, která **kategoricky** (svou povahou) patří mezi **práva osobní**, nikoli majetková. Pak je otázkou, zda v podobných věcech vůbec (anebo po každé) jde o majetkový spor, který jediné lze podle českého práva arbitrovat, anebo, zda jde o **spor ve věci osobní**, resp. právně osobnostní, který takto **arbitrovat nelze**.

Proto bude záležet na tom, co bude **podstatou konkrétního sporu**, resp. o jaké právo se jedná. Z toho pak lze dovodit, zda spornou věc lze podle českého práva arbitrovat, anebo nikoli. V opačném případě by byla dána výlučná pravomoc soudu.

Půjde-li kupř. o spor ve věci nekalosoutěžní zaměnitelnosti dvou internetových adres anebo o spor o zásah do práva známkového, firemního nebo označení původu výrobků, pak půjde o **majetkový**, tudíž o **arbitrovatelný** spor.

Půjde-li však o spor např. o ochranu názvu obce či jména a příjmení fyzické osoby, půjde o spor ve věci ochrany osobního práva, tudíž o spor **nemajetkový** a podle českého práva **nearbitrovatelný**.

Na mezinárodní úrovni krátce připomínám v odborných kruzích známé *Arbitration and Mediation Center/Centre d'arbitrage et médiation de l'OMPI*, které je zřízeno při *Světové organizaci duševního vlastnictví* (WIPO/OMPI). Do jeho působnosti patří též *Domaine Name Dispute Resolution Services*.

11. Závěr

Dovolím si jen krátký závěr, neboť dílčí právní závěry jsou již obsaženy v textu. Ochrana názvu obce, kraje, státu nebo jiné právnické osoby se uplatňuje též v kyberprostoru, protože žádný zákon nestanoví jinak. Ani se o něčem podobném neuvažuje. Platí proto soukromoprávní režim podle občanského zákoníku se vším všudy. Režim nekalosoutěžní zůstává nedotčen. Možný vznik odpovědnosti trestní tím není vyloučen.

Soukromoprávní odpovědnost delikventa je zřejmá. Vyloučit nelze ani tuto odpovědnost pokud jde o správce příslušné elektronické databáze. Umocněno to je též tím, že se v obou případech jedná o odpovědnost objektivní právní povahy.

Vyloučen není ani souběh ochran podle práva občanského a práva proti nekalé soutěži.

SUMMARY

The article deals with the topical worldwide problem of the cybersquatting of the domaine names re-

garding to the names of the cities. The article is based on the contemporary Czech law especially on the Civil Code and on the legal protection of the names of the cities by this Code. This protection has an absolut legal nature erga omnes with some legal consequences on the only secondary position of the domaine names of the cities.

1. Použitá knižní a časopisecká literatura

AIPPI (ed.): AIPPI Yearbook 1998/VI. XXXVIIth Congress – Rio de Janeiro 1998 (May 24–29, 1998). Groups Reports Q 143: Internet domaine names, trademarks and trade names. Noms de domaine internet, marques et noms commerciaux. Internet Domain Namen, Marken und Handelsnamen. Zürich: Association internationale pour la protection de la propriété industrielle 1998, Vol. VI.

Barta, J. – Markiewicz, R.: Internet i Prawo. Wyd. I. Kraków: Tow. Aut. i Wydaw. Prac Nauk. Universitas 1998.

Braun, A. – Prokeš, L.: Poznámka. In: SRN: Zemský soud Mannheim (LG): Ochrana internetových adres. Právní rozhledy, 1997, č. 3.

Brunel, A.: Trademark Protection of Internet Domain Names. International Business Lawyer, 1996, č. 4 (April).

Devátý, S. – Toman, P.: Ochrana dobré pověsti a názvu právnických osob. 1. vyd. Praha: Linde Praha 1999.

Fiala, J. – Hurdík, J. – Korecká, V. – Telec, I.: Lexikon občanského práva. 1. vyd. Ostrava: Jirí Motloch – Sagit 1997.

Frimmel, M.: Právní aspekty doménových jmen. (Problémy z praxe a jejich řešení.) Právní rádce, 2000, č. 8, příl.

Hajný, P.: Ochrana právnické osoby podle § 19b občanského zákoníku. Právo a podnikání, 1994, č. 10.

Hendrych, D. et al.: Beckův právní slovník. 1. vyd. Praha: C. H. Beck 2000 (v tisku).

Jedlička, S.: Dálnice do světa informací. Právní rádce, 1999, č. 1.

Kelleher, D.: Generic Domain Names on the Internet. European Intellectual Property Review, 1998, č. 2.

Mates, P. – Smejkal, V.: Domény a jejich jména. Právní rádce, 1999, č. 5.

Mates, P. – Smejkal, V.: Právní problémy kolem Internetu. Právní rádce, 1998, č. 9.

Mates, P. – Smejkal, V.: Síť očima práva. Právní rádce, 1999, č. 2.

Merkun, R.: Právo a Internet. [Diplomová práce.] Brno: Masarykova univerzita – Fakulta právnická 1999. [Nepubl.]

Pelíkánová, R.: Poslední vývoj úpravy doménových jmen v zahraničí. Průmyslové vlastnictví, 2000, č. 5/6.

Pelíkánová, R.: Poslední vývoj úpravy mezinárodní známky, evropské známky, proslulé známky a doménového jména. Průmyslové vlastnictví, 1999, č. 11/12.

Rybářik, K.: Náčrt právní problematiky počítačových sítí. Právní obzor, 1984, č. 1.

Rybka, M. – Malý, O.: Se jmény www stránek se čile obchoduje. Lidové noviny, 23. 11. 1998, příl. Media @ komunikace.

- Smejkal, V.*: Internet @ §§§ . 1. vyd. Praha: Grada Publishing 1999.
- Smejkal, V.*: Jména domén v internetu. Chip, 1997, č. 11.
- Smejkal, V.*: Jména domén v Internetu a hospodářská soutěž. Obchodní právo, 1998, č. 12.
- Smejkal, V.*: Počítačová a internetová kriminalita v České republice. Právní rozhledy, 1999, č. 12, příl.
- Smejkal, V.* - *Vandělková, J.*: Jména domén v internetu (2). Chip, 1997, č. 12.
- Smejkal, V.* - *Vandělková, J.*: Jména domén v internetu (3). Chip, 1998, č. 1.
- Stoodley, J.*: Internet Domains Names and Trade Marks. European Intellectual Property Review, 1997, č. 9.
- Telec, I.*: Internet a §§§ . Smejkal, V.: Internet a §§§ . Grada Publishing, Praha 1999, 168 s. [Recenze.] Právní rádce, 1999, č. 9. [2. vyd. Právní praxe, 2000, č. 2, 3. vyd. Průmyslové vlastnictví, 2000, č. 7/8.]
- Telec, I.*: Stanislav Devátý, Petr Toman: Ochrana dobré pověsti a názvu právnických osob. 1. vyd. Praha: Linde Praha, a. s. 1999, 190 s. Právník, 2000, č. 2. [Recenze.] [2. vyd. Právní obzor, 2000, č. 1.]
- Teryngel, J.*: K možnostem ochrany dobrého jména právnické osoby. Právo a podnikání, 1994, č. 7.
- Vozár, J.*: Právne aspekty Internetu I.-II. Justičná revue, 1997, č. 10-11.
- 2. Další použité prameny (přístupné na Internetu)**
- Správa internetových adres – otázky průmyslového vlastnictví (zpráva WIPO Internet Domain Name Process ze dne 30. dubna 1999). Shrnutí.
http://www.upv.cz/WIPO-30_4.htm
- Varia:
<http://arbitrator.wipo.int./domains/index.html>
- Varia
http://cyber.findlaw.com/ip/domain_names.html
- Smlouva o registraci doménového jména.
<http://www.nic.cz/cznic/contr.html>
- Pravidla registrace doménových jmen v doméně.cz
<http://www.nic.cz/cznic/rules.html>
- Postup při řešení sporů souvisejících s Doménovými jmény
<http://www.nic.cz/cznic/cause.html>
- Ceník služeb registrace doménových jmen v doméně.cz
<http://www.nic.cz/cznic/price.html>
- Zahájení sporu v rámci domény.cz
<http://www.nic.cz/cznic/causef.html>
- Fakturační kontakt
<http://www.nic.cz/cznic/fakt.html>
- Výpis z registru zájmový sdružení právnických osob vedeného u odboru vnitřních věcí Obvodního úřadu m. č. Praha 6
<http://www.nic.cz/cznic/nic1.jpg>
- Osvědčení o registraci
<http://www.nic.cz/cznic/osvedceni.jpg>
- Často kladené otázky a odpovědi na ně
<http://info.nic.cz/faq.html>
- (Všechny internetové prameny jsou ze dne 12. 7. 2000.)